

Riobò Clavell, Carles; Monja Peña, Paco (2007)

«Medalles de la ciutat 2007: Jordi Icart i Castelló, Mercè Riera i Manté, Club Atlètic Granollers, Club Bàsquet [...]»

Medalles de la Ciutat / Ajuntament de Granollers / Arxiu Municipal de Granollers

Esbart Dansaire de Granollers

| 75

Barretines i espartenyas, faldilles amb davantal i mocadors de pit. Els balladors de l'Esbart Dansaire i de la colla Aires del Vallès el 1933.

Medalla de la Ciutat a l'**Esbart Dansaire de Granollers**

En reconeixement a la difusió i l'ensenyament de les danses tradicionals populars catalanes des de fa 75 anys i al seu compromís cívic amb Granollers.

A més, es distingeix l'Esbart Dansaire perquè s'ha mantingut durant aquests tres quarts de segle gràcies a la constància i l'impuls de diverses persones que han tingut la responsabilitat de dirigir i d'enfortir aquesta entitat que promou el coneixement de les danses d'arrel popular i tradicional.

També es distingeix l'entitat pels espectacles que ha protagonitzat en els darrers temps i per la difusió del nom de Granollers arreu dels pobles i ciutats on ha portat les seves danses.

L'actuació de l'Esbart al Palau de la Música Catalana, el 1946, és un dels punts culminants durant el temps de la represa. Josep Sala dirigia la cobla.

A començament de la dècada dels trenta Granollers és una població petita, però amb un extraordinari caliu associatiu. La vida social i cultural està animada en part per l'Orfeó Granollerí i el Foment de la Sardana, que despleguen variades activitats: cant, sardanes, teatre, Pastorets, excursionisme...

Alguns dels seus membres també ballen danses populars catalanes, però sense consciència de formar part d'un grup estable. Assagen de tant en tant, fins que després de la festa major del 1931 es constitueix l'Esbart de Dansaires Granollerí del Foment de la Sardana, que fa la primera actuació amb públic l'any següent a la seu de l'Orfeó Granollerí del carrer del Pont.

Quan per diversos motius aquest grup de nois i noies es desfà, un parell dels seus membres, en Josep Gutinell i en Pere Riera, amb la col·laboració d'en Josep Sala, aleshores president del Foment de la Sardana, creen el primer esbart infantil, que debuta el 1936 al pati blau del cafè Comercial.

Poc temps més tard, Sala –gran ballador i un mestre de sardanes amb una enorme estimació per la quitxalla– pren les regnes de la colla tot sol. Aleshores ningú no podia sospitar que ell seria el gran inspirador de l'esbart granollerí, el seu primer pal de paller.

Sala és un personatge amb una personalitat desbordant. En opinió de Carles Masjuan, actual president de l'Esbart, aquest tarannà comportava aspectes positius i negatius. "El gran avantatge és que era un home que creava simpaties. Per tant, en qualsevol moment en què es produïa un petit dal·tabaix ell se'n feia càrrec i la gent el seguia. Trobava substituïts dels nanos que es feien grans i plegaven, trobava quatre calerons per llogar vestuari, trobava espais per assajar... Era un organitzador nat, una màquina de tren. L'inconvenient és que amb això en tenia prou, de manera que l'Esbart mai es va constituir com a entitat amb tots els ets i uts, amb els beneficis que això hauria comportat: no hi havia socis, no hi havia quotes ni llibre de registres, no es rebien subvencions oficials... L'Esbart, simplement, anava fent a força de voluntarisme."

Llangollen International Eisteddfod, 1978.

El 1978 l'Esbart viatja fins al País de Gal·les, convidats pel festival de música i dansa folklòrica de Llangollen. El quart ballador per la dreta és el mestre Carles d'Abàsolo.

Tot i això, aquesta serà la gran època daurada de l'Esbart, que es perllongarà ben bé fins a la dècada dels seixanta. Sala i els seus vailets no només ballen sinó que també fan cantades de caramelles, celebren la castanyada, surten d'excursió i també participen en els Pastorets, fent d'actors o ballant. Fins i tot, algun Nadal, el senyor Sala n'assumeix l'organització amb decisió i distribueix els personatges del conte entre la canalla. També s'atreveixen a fer teatre, amb espectacles que tenen molt èxit popular i amb els quals fan desenes de funcions arreu de la comarca. Una de les ballades més tradicionals de l'Esbart s'inicia el 1941 i es mantindrà durant més de dues dècades. És la que fan a l'Hospital de Granollers coincidint amb la diada de Reis.

Sala és un apassionat de les danses populars, però resulta paradoxal que no tingués coneixements de música. Malgrat aquest impediment, es dona un fet curiosíssim. El 1946, en plena represa després del tràngol de la Guerra Civil, l'Esbart assoleix una de les fites més remarcables de la seva història amb l'actuació al Palau de la Música Catalana. El més sorprenent és que el mateix Sala, sense haver estudiat mai música, dirigeix la cobla.

Sala compta sempre amb la valuosa col·laboració d'en Josep Gutinell, un dels fundadors d'aquell primer esbart dels any trenta i del primer grup infantil, un home que va restar sempre a l'ombra però que va resultar cabdal. "Era el que anava a veure un grup com ballava i, veient-los una vegada, es recordava de la música, que després podia xiular, i de la dansa, que després podia explicar."

Sala és l'ànima del projecte i qui genera complicitats. Gràcies a la seva il·lusió el projecte va tirant endavant, i és per això que durant tota la seva vida fou conegut popularment com "el senyor Sala dels ballets".

Als anys seixanta ja té una certa edat i es troba cansat. Els nois i noies d'aquesta generació es van fent grans i van plegant, entre altres motius per la manca d'un local on assajar. Privat de la seva empena organitzativa, el 1964 l'Esbart és gairebé a un pas de la desaparició. Sala era un element tan insubstituïble que quan ell falta, l'edifici trontolla. Només la colla dels veterans manté viva la flama, amb trobades anuals i ballades molt ocasionals allà on els demanen.

La plaça de la Porxada és l'escenari que ha acollit més actuacions de l'Esbart Dansaire de Granollers.

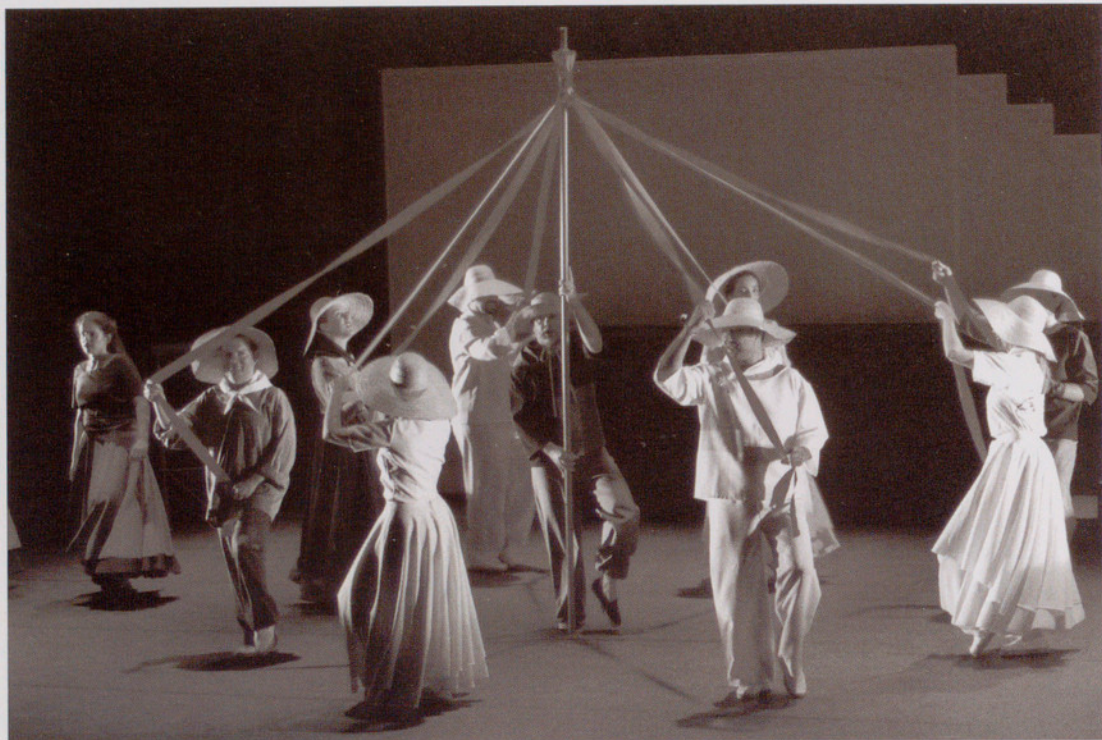
El 1973 es produeix un fet insòlit: l'agrupació local de Coros y Danzas de la Secció Femenina de Falange troba a faltar un grup folklòric a la ciutat i en crea un de nova fornada. Però el problema és trobar un mestre que se'n faci càrrec. És aleshores quan Josep Sala és reclamat, torna a entrar en escena i enceta una segona època que es perllongarà fins al 1985.

Sala ja és gran, però aleshores succeeix un fet providencial: en un concurs a Barcelona coneix per casualitat Carles d'Abàsolo, mestre de l'Esbart Català de Dansaires, la formació més veterana i amb més tradició del país. Sala li demana ajuda per tal d'ensenyar als nous balladors granollerins i D'Abàsolo accepta l'oferiment; aporta aire fresc: una mentalitat més oberta, amb unes idees molt més clares i més estructurades del que ha ser de ser un esbart.

El 1977, amb l'arribada de la democràcia i l'obligada adaptació a la Llei d'Associacions, D'Abàsolo té la visió de crear una nova agrupació, amb l'ambició propòsit d'aixoplugar totes les manifestacions d'arrel popular i tradicional. És per aquest motiu que es bategen com a Agrupació Folklòrica de Granollers, on l'esbart hauria de ser una secció més. Si bé el projecte no es materialitza del tot, s'aconsegueixen bones subvencions, es dissenya tot un vestuari nou i fins i tot es crea una cobla amb la idea de disposar de música pròpia per a les actuacions de l'Esbart, per bé que no arriba a quallar.

Un dels punts culminants d'aquesta segona etapa és la participació en l'edició de 1978 del festival de música i dansa de Llangollen, al País de Gal·les.

El 1982 té lloc un altre fet clau: tot i la seva joventut, l'agrupació festeja el mig segle d'existència de l'Esbart Dansaire. És un reconeixement a la tasca de Josep Sala, però alhora també una manera d'establir un lligam directe amb els orígens. La colla dels veterans participa en l'aniversari i fa lliurament als joves balladors del seu antic banderí; es visualitza d'aquesta manera el vincle entre passat i present i un cert relleu generacional. El nou Esbart, doncs, és hereu d'aquell esperit dels anys trenta.

El 2003 l'Esbart s'afegeix a la celebració del 20è aniversari de la festa major de Blancs i Blaus amb el seu espectacle més ambiciós, Blaüncs, estrenat al Teatre Auditori.

El 1982 D'Abàsolo abandona l'agrupació i tres anys més tard Josep Sala es torna a retirar, aquest cop definitivament. Aquesta circumstància, afegida a la manca de local d'assaig i a certes desavinences provocades per la divergència de criteris, provoca un nou període de crisi. L'Esbart, desestructurat, es va esllanguint. "Hi havia una junta que cada vegada es reunia menys sovint, de manera que pels volts del 1990 l'Esbart es limitava a uns vuit nens, i res més. Una actuació desastrosa al pati de la parròquia –que es va haver de fer amb un casset, perquè no hi havia equip de música– serà la gota que acabarà de fer vessar el vas."

És aquí on s'enceta una tercera etapa. Les dues mestres amb qui aleshores compta l'entitat, Conxita Armengol i Núria Maynou, tenen l'encert de convocar els pares d'aquelles vuit criatures i plantejar-los un ultimàtum: o els donen un cop de mà o pleguen definitivament. Contra tot pronòstic, els pares s'engresquen i s'enceta un procés de refundació. Carles Masjuan és una d'aquestes persones que fan una aposta decidida pel canvi. "Tot i que entre els pares no ens coneixíem de res, aquí vam començar de nou. Perquè en comptes d'intentar refer els estatuts vam creure més adient crear-ne de nous. Però assumíem plenament tota la trajectòria històrica. Vam voler recuperar el nom original i vam començar a organitzar la infraestructura de gestió, mentre que les dues mestres van acceptar continuar assajant amb la canalla, treballant més còmodament. Amb això algunes ballades van començar a millorar, si més no a nivell organitzatiu, amb la qual cosa van venir més nens. Amb l'últim mestre, en Jaume Ginestet, vam recuperar el cos de dansa, que s'havia dissolt. Seguíem la línia que l'Esbart havia portat fins aleshores, però amb més bona organització, una infraestructura millor i amb més suport econòmic: creem les quotes d'associats, demanem subvencions i cerquem patrocinadors..."

El 1995 una feliç coincidència permet el contacte amb aquella antiga colla de veterans, que continua fent la viu-viu i trobant-se amb regularitat, tot i que deslligats de l'Esbart del moment. Aquella trobada propicia el debut dels grans a la Mostra d'Entitats, que des del 1992 és un bon aparador per donar a conèixer la tasca que s'està fent. A hores d'ara els veterans van al seu ritme. Assagen un cop per setmana i, de fet, són els que més ballen, perquè disposen del

Des de fa gairebé una dècada, cada mes de maig, l'Esbart balla al monestir de Montserrat. El dinamisme del grup de Faixes, que està ballant el carnestoltes, desperta l'expectació dels devots.

temps per fer-ho. A més, des de fa un any imparteixen classes de dansa als alumnes del centre Montserrat Montero, amb els quals preparen un espectacle.

Quan en Jaume Ginestet abandona la direcció del cos de dansa, de manera providencial es fa coneixença amb Carles Morales, provinent de l'Esbart Sant Cugat, que en aquells moments és el que està introduint innovacions més interessants. "Ell volia imitar –en el bon sentit de la paraula– el seu mestre, en Joan Serra, i buscava un lloc on poder fer coses i reproduir aquell model. Hem tingut la sort de trobar una persona amb una visió molt encertada del que ha de ser un esbart."

Entre els seus reptes es planteja la necessitat d'oferir espectacles de nova creació. És fruit d'aquesta nova visió que el 1999 es basteix Batecs, un punt d'inflexió que no farà sinó incrementar el nivell d'exigència. "Nosaltres érem els primers que no ens ho crèiem, no ens vèiem dalt d'un escenari, amb un acurat treball de luminotècnia, maquillatge, un vestuari fet expressament i molt elaborat... i per damunt de tot molt ritme, res d'espais morts. Això és el que va costar més: vam estar molt temps assajant l'espectacle íntegrament i va exigir molt d'esforç. En aquell moment va ser una gosadia... i ens en vam sortir. Un cop vam veure que anava bé, amb els altres ha estat anar seguint."

Amb Morales com a director artístic, l'Esbart comença a treballar a fons la dansa, però també es valoren aspectes com els assaigs, la mirada i el gest, el vestuari o el maquillatge.

En anys successius arriben els espectacles Plou i fa sol, en Risto balla sol (2002), Blaüncs (2003), Eclèctic (2005) o Ballant-la a Granollers (2006), muntatges que encara atreuen més canalla a l'Esbart, fins a arribar a la setantena de balladors actuals. "Sempre s'han anat plantejant projectes millors i més agosarats, posant el llistó una miqueta més alt."

La celebració de l'Esbartiada (2004), la participació en el Festival Internacional de Cantonigròs o en la Fira d'Espectacles d'Arrel Tradicional de Manresa, les sortides –primer a Galícia, després a

Al 2007 l'Esbart festeja la Diada de l'11 de setembre ballant a el Mercadal, convidats pel Casal Català de Menorca. És la seva primera visita a les Illes.

Extremadura i Menorca– i un augment de la presència en la vida cultural granollerina són altres experiències que regalen noves satisfaccions als actuals components de l'Esbart granollerí.

La incorporació dels balladors als Pastorets, el Nadal de 2006, inaugura els actes de celebració del seu 75è aniversari, arrodonit amb el trasllat a la Troca, el Centre de Cultura Popular i Tradicional. De cara al futur es preveu l'ampliació del cos de dansa i del repertori, així com el progressiu relleu de la colla de veterans, a fi de mantenir-la; també la formació i el reciclatge continu a través de tallers especialitzats i ampliar l'obertura a la resta del món dels esbarts a través de la implicació en l'Agrupament d'Esbarts. L'objectiu no ha canviat: contribuir a l'ensenyament i la difusió de les danses tradicionals, amb la màxima fidelitat possible, "però si ens hem d'inventar alguna cosa, que sigui amb la sensibilitat del segle XXI".

Tot plegat haurà de fructificar en el nou espectacle que prepara l'Esbart, també el més ambiciós i que de ben segur marcarà una nova fita. Es tracta d'una proposta inspirada en el cançoner de Lluís Llach que s'estrenarà al novembre de 2008 al Teatre Auditori de Granollers.

També cal fer menció de l'inestimable treball de recerca dut a terme per Josep Capdevila. El fruit de les seves entrevistes personals i de les capbussades en els arxius durant tres llargs anys tindrà plasmació el 2008 en un volum de la sèrie divulgativa Coneguem Granollers. Serà la cirereta que coronarà un moment de confiança i d'optimisme. "El més lloable ha estat la constància, el fet de no haver llançat la tovallola en tots aquests anys. El secret ha estat intentar fer el que no havia estat: una entitat amb cara i ulls. Ara tenim estatuts i pressupostos, fem assemblees... però mantenim aquell antic caliu associatiu d'un grup de gent que s'aplega per fer coses. El més important continua essent trobar-nos. I és aquest esperit d'associació el que volem preservar."